

Azer Korjenić
Izudin Tanović
Kemal Marić

MOGUĆNOSTI UNAPREĐENJA NASTAVE TJELESNOG I ZDRAVSTVENOG ODGOJA SA OSVRTOM NA ORGANIZACIJU I PROVEDBU TEMA IZ KOŠARKAŠKE IGRE

Stručni rad

Sažetak

Kako bi nastava bila učinkovita i dobro organizirana potrebno je zadovoljiti mnoge uvjete i riješiti brojne probleme koji su većinom objektivne prirode. Stručnost, motivacija, predanost i iskustvo nastavnika često nisu dovoljni da bi se riješile prepreke u procesu organizacije nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja u školama. Zato je nastava tjelesnog i zdravstvenog odgoja vrlo specifična, jer pristup djeteta tjelovježbi i sportu u mnogome je određen stavovima roditelja, okoline, medija i uopće stepenom razvoja kulture u društvu. Sve to dovodi u pitanje provedbu nastave u skladu sa školskim standardima i kvalitetno organiziranje tema iz košarkaške igre.

Ključne riječi: zadaci u nastavi, sportski odgoj, materijalno-tehnički uvjeti u školi, inventivnost nastavnika, tehnički elementi u košarci

POSSIBILITIES OF IMPROVING THE PHYSICAL EDUCATION WITH EMPHASIS ON THE ORGANIZATION AND IMPLEMENTATION OF THE THEMES OF BASKETBALL GAMES

Professional work

Abstract

How would teaching be effective and well organized it is necessary to satisfy many requirements and solve many problems that are largely objective nature. Expertise, motivation, commitment and experience of teachers are often not sufficient to address the obstacles in the process of organization of the physical and health education in schools. This is why physical and health education is very specific because the child's access to sport and exercise is largely determined by the attitudes of parents, environment, media and the general level of development of culture in society. All this calls into question the teaching in accordance with school standards and quality issues in organizing a basketball game.

Keywords: tasks in education, sports education, material and technical conditions at the school, teachers inventiveness, technical elements in basketball

1. UVOD

Primarni zadatak nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja je težnja za što svestranijim i potpunijim razvitkom učeničkih stvaralačkih snaga, odnosno stvaranje trajne navike za svakodnevnom tjelovježbom u cilju zdravog odrastanja, održavanja i jačanja zdravlja. U tom cilju nastava treba ostvarivati sljedeće zadatke:

- da kod učenika razvije razumijevanje vrijednosti tjelesnog odgoja za život čovjeka, kao i napredno shvatanje uloge te kulture;
- razvijanje i usavršavanje psihomotornih sposobnosti i sportskog odgoja;
- osposobiti učenike za samostalnu kretno-sportsku aktivnost, samokontrolu zdravlja i tjelesne kondicije;

- stvaranje uvjeta za lične stvaralačke mogućnosti slobodne ličnosti, što se ogleda u zdravom načinu života, svestranom tjelesnom razvoju, usavršavanju kretanja i boravku u prirodi u cilju obogaćivanja kulture življenja;
- podizanje stepena teorijskih znanja iz domena sportskog načina života, utjecaja tjelesnog vježbanja na zdravlje i tjelesne sposobnosti, odnosno životne i radne mogućnosti;
- da pomognu učenicima u organizaciji slobodnog vremena i da razviju smisao za zdravu i kulturnu razonodu, stvarajući navike u svakoj od tih oblasti;

2. METODA RADA

2.1. Značaj promocije sportske kulture

Kada kod učenika razvijemo pozitivan stav o potrebi redovne tjelesne aktivnosti i značaja sporta i počne primjena u praksi, možemo govoriti o procesu sistematskog izgrađivanja i formiranja mladog čovjeka kao cjelovite ličnosti. Naše društvo se još nalazi u stanju objektivne oskudnosti i na ovom stepenu društvenog i ekonomskog razvoja uspjeh je izgraditi minimalne uvjete koji će pomoći razvoju sportskih aktivnosti u najširem smislu. Kako bi nastava bila učinkovita i dobro organizirana potrebno je zadovoljiti mnoge uvjete i riješiti brojne probleme koji su većinom objektivne prirode. Stručnost, motivacija, predanost i iskustvo nastavnika često nisu dovoljni da bi se riješili problemi u procesu organizacije nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja u školama.

Svi smo svjesni nedovoljne javne promocije tjelesnog i zdravstvenog odgoja, odnosno tjelovježbe i bavljenja sportom. Susrećemo se sa dosta konzervativnim navikama i mišljenjima s kojima djeca dolaze u školu, što određuje njihovu kultiviranost. Zato je nastava tjelesnog i zdravstvenog odgoja vrlo specifična, jer pristup djeteta tjelovježbi i sportu u mnogome je određen stavovima roditelja, okoline, medija i uopće stepenom razvoja kulture u društvu. Neophodno je mijenjati neke odavno ukorijenjene navike, jer ulaganje novca u tzv. velike sportske ekipe ili velike sportske događaje nije put da se pozitivno utječe na razvoj motivacije mladog čovjeka da se bavi sportom ili tjelesnom aktivnošću. Već odavno naučna misao je dokazala da tjelesni odgoj i sport čovjeka razvija ne samo fizički nego učvršćuje njegov moralni karakter i potječe vrline. Zato trebamo biti svjesni stalne opasnosti da krajnji utilitarizam sve to izmijeni, jer elitni sport nema za cilj razvoj vrlina i postoji stalna opasnost da sport i sportista budu iskorišteni od raznih društvenih ustanova kao što su tržište, biznis, mediji, politika itd. U tom smislu tjelesni i zdravstveni odgoj, također, gubi svoj značaj i humanost ukoliko je okrenut samo sportsko-tehničkim rezultatima koji postižu samo talentirani učenici. Da bi se odgovorilo ciljevima, fizička kultura mora osposobiti učenike za korištenje ukupne fizičke kulture u svakodnevnom životu. Zato se učenici kroz tjelesni odgoj trebaju uvjeriti u značaj fizičke kulture za jačanje zdravlja, za održavanje radne sposobnosti, za aktivan odmor, kao i za stvaralačko potvrđivanje i oplemenjivanje ljudskih vrijednosti.

2.2. Nastavna sredstva i sportski rekviziti

Predmet naše analize je program unutar nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja vezan uz košarkašku igru, jer se često dovodi u pitanje uspješnost ostvarenja svih ciljeva i zadataka u području košarkaške igre u toku nastave. Konstatiramo da je usljed objektivnih okolnosti slabo riješeno pitanje sportskih dvorana u mnogim školama, a posebno odgovarajućih košarkaških igrališta. Ukupno gledajući, uz nedovoljnu opremljenost sportskih dvorana, nisu riješeni materijalno tehnički uvjeti za provedbu nastavnog plana i programa. Sva istraživanja pokazuju da je veoma malo dvorana koje po standardu posjeduju košarkaške dimenzije, a poseban problem je nedostatak pomoćnih koševa, koji su neophodni kod učenja određenih elemenata tehnike košarke. Sve to dovodi u pitanje provedbu nastave u skladu sa školskim standardima i kvalitetno organiziranje tema iz košarkaške igre. Košarka obiluje bogatstvom raznovrsnih kretanja i većina elemenata, naročito onih sa loptom, veoma su složeni, što podrazumijeva poštovanje principa dinamike, uključenje svih učenika, dovoljan broj ponavljanja itd.

Sve su to momenti koji ukazuju na složenost izvođenja i usavršavanja elemenata košarkaške igre. Specifično vezano za košarkašku igru najveći problem je ipak broj lopti, jer je to jedan od osnovnih uvjeta koji se mora ispuniti u procesu savladavanja tehničkih elemenata kroz broj

ponavljanja i kroz intezitet vježbi. Poseban problem je opasnost od nastanka ozljeda, jer kako je priroda košarkaške igre izvođenje mnogih dinamičnih vježbi, problem nastaje kako kvalitetno organizirati nastavu uz poštovanje principa dinamičnosti, uključenja svih učenika, ponavljanja vježbi itd. Svi ovi problemi navode nastavnika da se situaciono snalazi, improvizira ili odustaje od određenih tema, što često rezultira slabijim uspjehom. U mnogim školama problem predstavlja oprema vezana za provođenje programa (lopte, koševi s mogućnošću podešavanja visine itd.). Postalo je savršeno jasno da priroda košarkaške igre izvanredno odgovara prirodi i duhu savremenog doba i mladog čovjeka u njemu. Moramo se složiti da košarka predstavlja izuzetno značajno područje u obrazovnom razvoju mladih, sportu uopće i odgojnoj djelatnosti.

Košarku ne treba shvatiti izolirano u odnosu na druga sportska područja obrazovno- sportske djelatnosti u razvoju mladih. Ovo toliko prije što košarka i fizička kultura sveukupno sadrže u sebi koliko motornu, toliko i kognitivnu i afektivnu komponentu, pa i u tom smislu može upotpuniti i obogatiti obrazovni utjecaj na mlade. Tako shvaćena, košarka poprima još veći značaj i ulogu u sveukupnosti obrazovno-odgojnih utjecaja na mlade u savremenom društvu. Specifična struktura kretanja po parketu, uz brze transformacije u napadu i odbrani, zahtijeva od košarkaša brzinu ekscitatornih procesa u regulaciji pokreta i kretanja u cilju snalaženja u mnogim novonastalim situacijama. S obzirom na izrazitu kompleksnu strukturu košarke zahtjevi na kognitivne (intelektualne) procese igrača su na visokom nivou, pa su i istraživanja pokazala da se košarkaši ubrajaju u grupu vrlo inteligentnih sportista. Na ovo prethodno mogli bismo još dodati: košarka je sinteza mentalne i tjelesne hrabrosti, tjelesne snage i tjelesne agresivnosti, apsolutne snage i sigurnosti u kontakt igri, prepoznavanja i predviđanja namjera protivnika, donošenja odluke i rješavanja situacije individualnog i kolektivnog nadigravanja, usklađenog ritma i tajminga. Košarka kao aktivnost je izuzetno korisna za kvalitetan rast i razvoj mladih ljudi i značajna je u sveukupnom kvalitetnom rastu, razvoju i procesu socijalizacije mladog čovjeka, jer razvijanje takmičarskog duha je najbolja priprema mladih za životna iskušenja. Ne treba zaboraviti da je košarka na nekoliko evropskih prvenstava promovirala Bosnu i Hercegovinu i njena popularnost je potencijalno visoka.

3. ZAKLJUČAK

U nedostatku materijalno tehničkih uvjeta praksa je pokazala da najviše zahvaljujući inventivnosti nastavnog osoblja, koristeći pomagala koja su na raspolaganju, savladavanje tema iz košarkaške igre, najbolje se odvija kroz odgovarajuće metodičko-organizacijske oblike rada. To znači da se maksimalno koristi prostor i materijalno tehnički uvjeti kroz organizaciju, da dio učenika može biti uključen u vježbe koje zahtijevaju veći prostor, a dio učenika može na ograničenom, manjem prostoru biti uključen u neke druge vježbe. Razvijanje pozitivnog stava o potrebi redovne tjelesne aktivnosti, značaja sporta i njegove primjene u praksi je bitan faktor u procesu sistematskog izgrađivanja i formiranja mladog čovjeka kao cjelovite ličnosti.

4. LITERATURA

1. Biberović, M., Mikić, B. (2005). Strategije i politika za promociju tjelesnih aktivnosti za poboljšanje zdravlja. Tuzla: Sport, br 2.
2. Korjenić, A., Tanović, I., Kaplan, S. (2010). Značaj tjelesnog vježbanja u savremenim uslovima života. Mostar: Sportski logos, br14-15.
3. Mehmedić, U. (1997). Tjelesni odgoj u nižim razredima osnovne škole. Zenica: Didaktički putokazi, br 9.
4. Nožinović, F. (2001). Košarka - teorija ige. Tuzla: Filozofski fakultet.
5. Nožinović, Z., Nožinović, F. (1995). Tjelesni i zdravstveni odgoj s metodikom. Tuzla: Filozofski fakultet.